

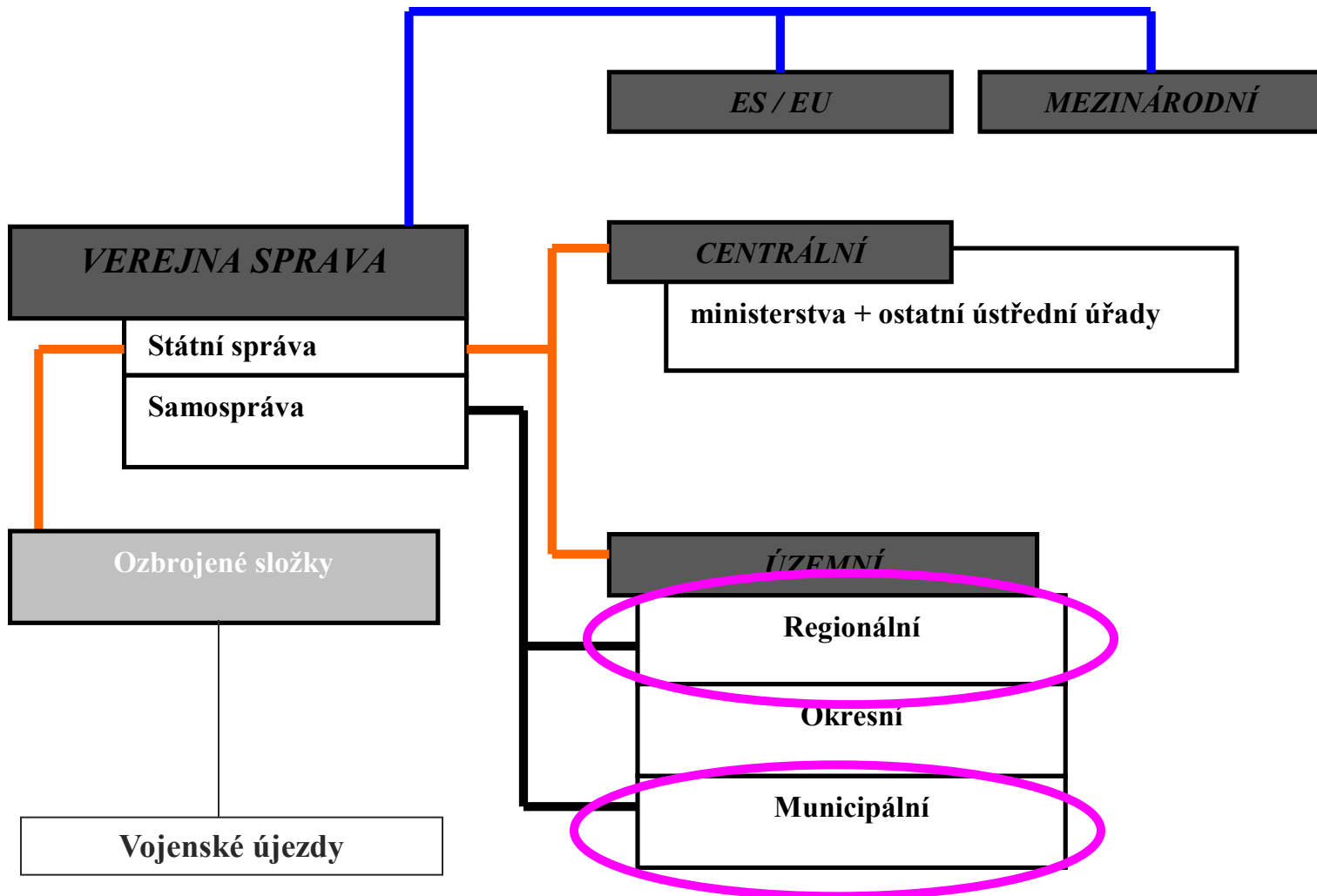
Role a organizace veřejné správy v ČR se zaměřením na územní samosprávu

David Špaček

david.spacek@econ.muni.cz

17. 12. 2020

System veřejné správy ČR

[Obsah]

- 1) Charakteristika a klasifikace obcí v ČR
- 2) Samostatná a přenesená působnost obcí – vybrané otázky
- 3) Orgány obcí
- 4) Malé obce a velká města (statutární města + Praha)
- 5) Kraje

1) Obecná charakteristika „obce“

- obec = **veřejnoprávní územní korporace**

s těmito ZNAKY:

a) územní základ

b) personální základ

c) právní základ - právní subjektivita

- soukromoprávní

- vrchnostenská

e) kompetenční základ

(§ 35, § 61, ... hlavní poslání?,

vs. politická odpovědnost)

d) ekonomický základ

Klasifikace obcí v ČR

dvě kritéria a dvoje klasifikace - podle

1) charakteru obce

- obce
- městys (cca 200)
- města (vláda) (cca 600)
 - statutární města a Hl. m. Praha

nová obec (a vojenské újezdy)

stejné právo na samosprávu?

2) rozsahu vykonávané státní správy

(hierarchie?)

2) Samostatná působnost obcí

- především § 35

ODST. 1 - *Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou svěřeny zákonem krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon.*

DÁLE ROZVÁDÍ ZÁKON O OBCÍCH / LEGISLATIVA
RŮZNÉ KONKRÉTNĚ A PŘEDEVŠÍM
DEMONSTRATIVNĚ

Samostatná působnost obcí – příklady

- a) *v souladu s místními zvyklostmi péče* o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování **potřeb** svých občanů (bydlení, ochrana a rozvoj zdraví, doprava, informování, výchova a vzdělávání, ochrana veřejného pořádku)

- b) ukládání povinnosti **obecně závaznými vyhláškami**
 - vymezené důvody v § 10
 - **podmínkou platnosti vyhlášení x účinnost**
 - „**test čtyř kroků**“

- c) **zakládání a zřizování právnických osob**
a organizačních složek

Samostatná působnost obcí – příklady

d) spolupráce obcí

DEMONSTRATIVNĚ FORMY SPOLUPRÁCE

1) na základě smlouvy

- a) uzavřené ke splnění konkrétního úkolu
- b) o vytvoření DSO (pozor na názvy)
- c) spolupráce s obcemi jiných států
- d) o sdružení

2) zakládáním právnických osob podle obchodního zákoníku 2 nebo více obcemi

institut společenství obcí, MAS, CSS

e) místní referendum (zákon č. 22/2004 Sb., 35 %, 50 %+ a 25%)

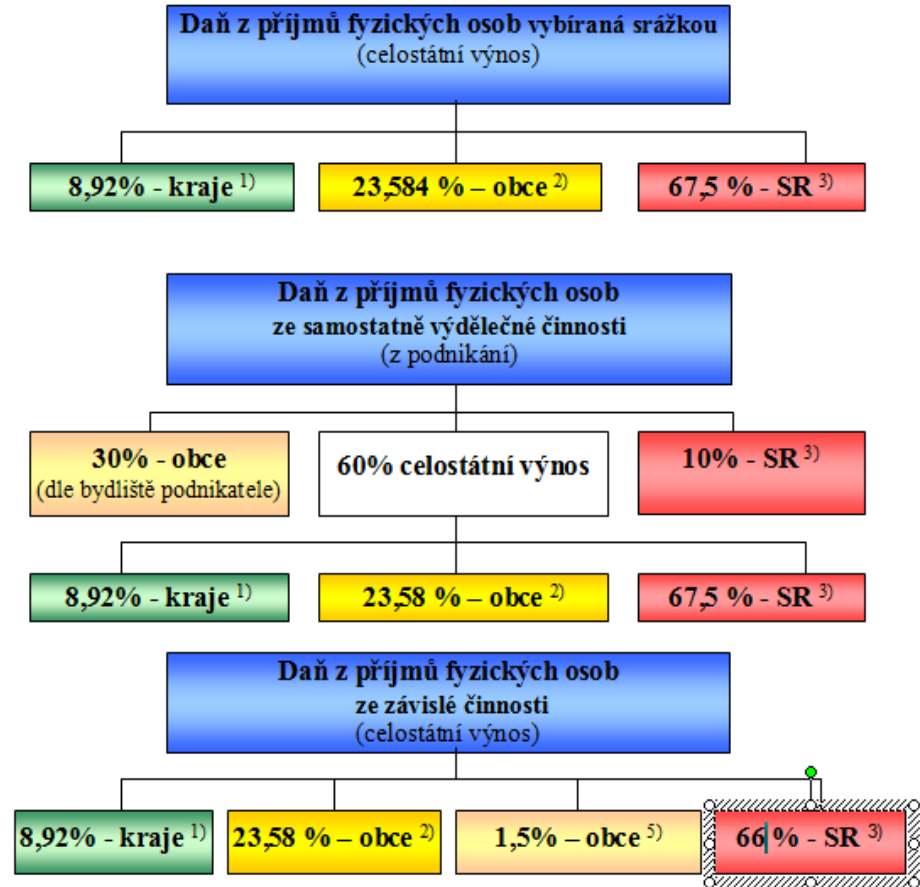
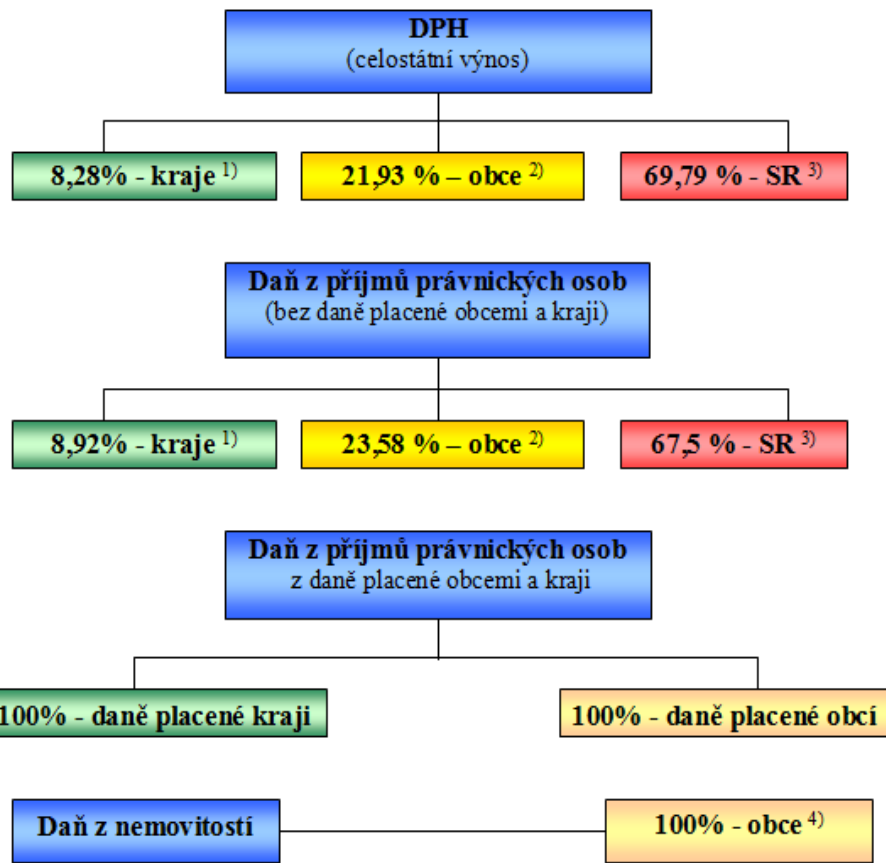
... PŘÍKLADY SAMOSTATNÉ PŮSOBNOSTI

HOSPODAŘENÍ OBCÍ

(téma, které zasahuje i do státní správy, přesto v Hlavě II ZoO)

- obec je plnohodnotným subjektem vlastnického práva, který je „veřejnoprávně“ omezován
- účelnost, hospodárnost, zájmy obce a úkoly ze zákona
- povinnosti pečovat o zachování a rozvoj majetku obce, majetek evidovat a chránit (dlužníci) , zákaz ručení za závazky fyzických a právnických osob
- informační povinnosti při dispozici s majetkem
- obvyklá cena
- místní poplatky ... pravidla veřejné podpory ... veř. zakázky...
- povinnost požádat o přezkoumání hospodaření za uplynulý rok + SIMU
- právní odpovědnost PO ...
- zadlužené obce

Schéma novelizovaného rozdělení rozpočtového určení daní

Vysvětlivky:

¹⁾ Každý kraj se na procentní části celostátního hrubého výnosu daně podílí procentem stanoveným v příloze č. 1 zákona č. 243/2000 Sb., o RUD, v platném znění

²⁾ Daňové příjmy se odvíjejí od následujících kritérií

1. výměra katastrálních území obce
2. počet obyvatel v obci
3. počet dětí a žáků školy zřízené obcí
4. násobky postupných přechodů

(odděleně řešeno pro Prahu, Plzeň, Ostravu a Brno)

propočty MF, SIMU

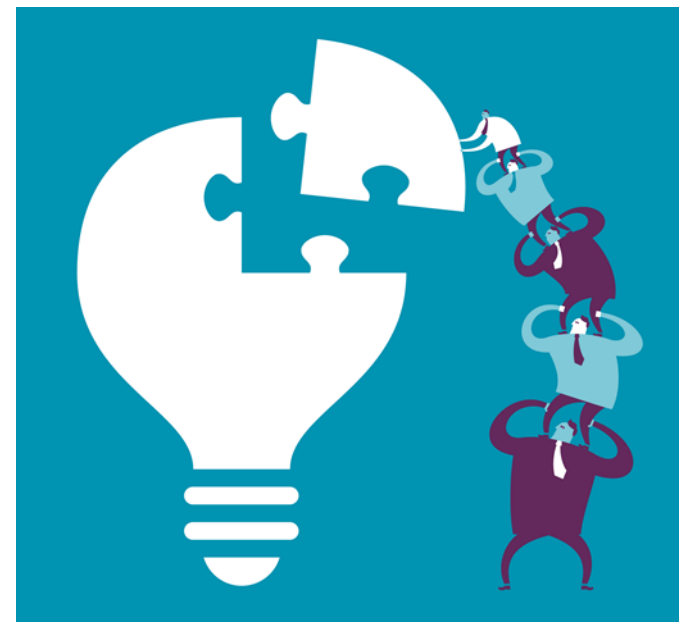
A Přenesená působnost obcí

- obce "**vykonavatelé nepřímé státní správy**„
- různé kategorie
- spolupráce – VPS
- neplnění povinností

- *Financování státní správy obcí*
 - „**příspěvek**“
 - kritéria
 - Aktuální změny

[3) Orgány obcí]

- Jaké znáte

- a) **ZASTUPITELSTVO**
- b) **RADA**
- c) **STAROSTA a MISTO-**
- d) **OBECNÍ ÚŘAD**
- e) **TAJEMNÍK OÚ**
- f) **OBECNÍ POLICIE**
- g) **SPRÁVCE OBCE**

- složení a práva členů
(+ kdo určuje strukturu)
- kompetence
- způsob rozhodování a
usnášeníschopnost
- výstupy činnosti
- informační povinnosti a
nevšední projekty, Brno 2050
- práva občana / majitele
nemovitosti
- poradní a iniciativní orgány
- obligatorně ve všech obcích?
- kontinuita správy

[4) Malé obce]

- Malý lexikon obcí (ČSÚ)
- Co to přináší za problémy?

Problémy malých obcí: studie GAREP (2007)

ZAMĚŘENÍ VÝZKUMU

- do 1000 obyvatel
(spravují 57 %
rozlohy ČR)
- šetření (kombinace
rozhovoru a dotazníku),
oslovilo starosty obcí
JMK, VYS, HK
- často matričním a/nebo
stavebním úřadem
- roztržitost výkonu státní
správy

Z VÝSLEDKŮ

- struktura úřednických
zaměstnanců
- vydávání právních předpisů
- veřejnoprávní smlouvy
(vč. přestupky)
- místní poplatky
- zařízení a orgány
(sociální služby)
- krizové řízení
- požární ochrana
- informace v rámci VS
- informace veřejnosti
- organizace voleb
- koncepční činnost
- metodická pomoc
- vzdělávání

Zdroje ke studiu problémů malých obcí

- Starší informace
- Novější
- Poslední analýza
- ODK MV

ODK – závěry kontroly samostatné působnosti obcí za období 2017 – 2019

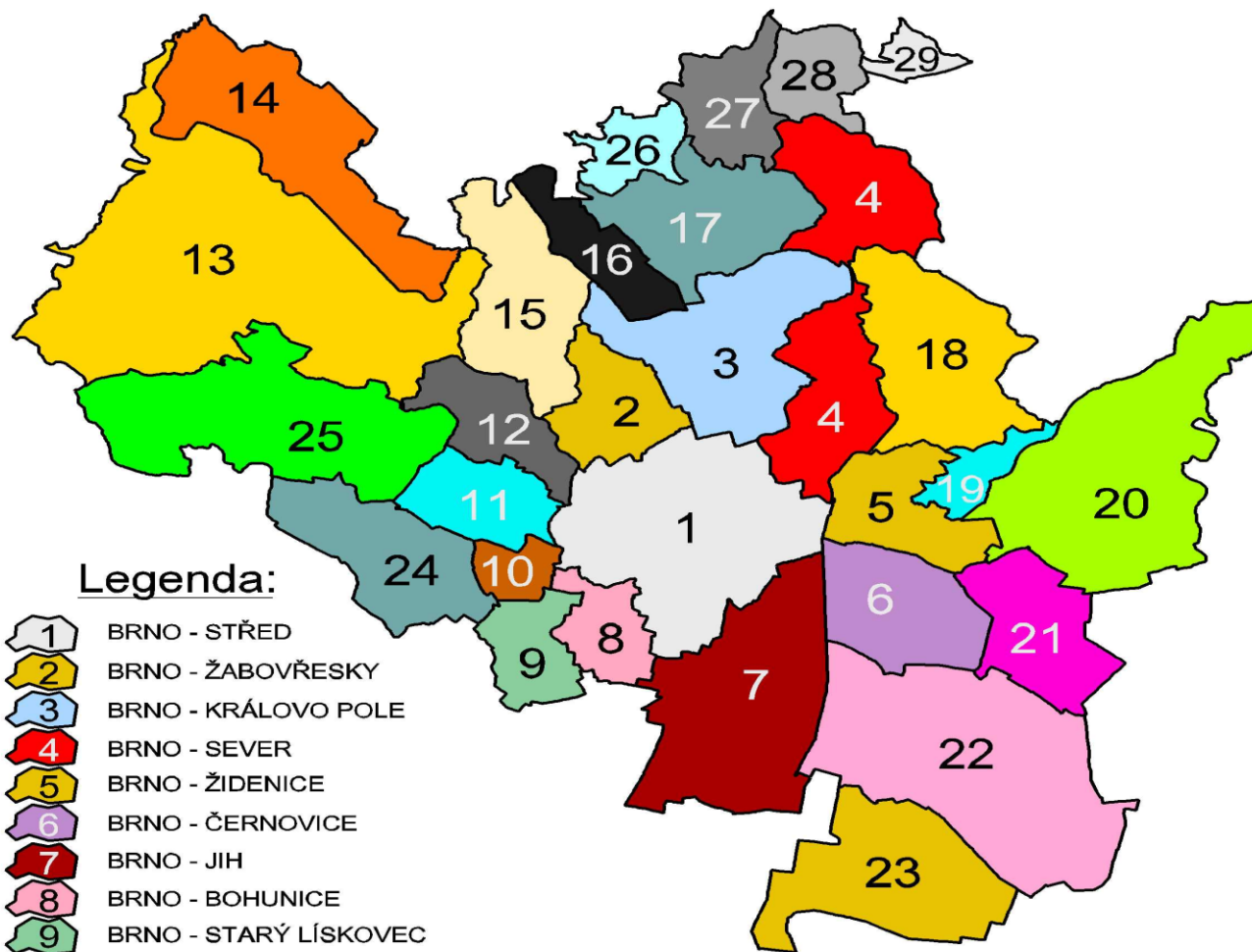
- nejvíce pochybení u obcí I. typu
- vady zveřejnění záměru disponovat nemovitým majetkem ve vlastnictví obce
- Nedostatky v činnosti zastupitelstva a rady (v zápisech, méně než 3x, info o konání)
- Právní předpisy (nevedou evidenci, nepošlou)
- Porušení InfZ

[STATUTÁRNÍ MĚSTA]

- speciální obec ?
 - Ano, spíše v jejich historii; částečně ano v současnosti
 - může být **zřízena jen zákonem**
 - **může** se členit na městské obvody / části
 - žádná kritéria pro vznik, velikost MO/MČ
 - u členěných důležitý

	Statutární město	Počet obyvatel	Územně členěné (počet částí)	Sídlem krajské samosprávy
1.	Brno	366 680	x (29)	x
2.	České Budějovice	94 747		x
3.	Chomutov	49 817		
4.	Děčín	52 165		
5.	Frýdek – Místek	60 505		
6.	Havířov	83 000		
7.	Hradec Králové	94 255		x
8.	Jihlava	109 004		x
9.	Karlovy Vary	50 691		x
10.	Karviná	63 045		
11.	Kladno	69 276		
12.	Liberec	98 781	x (1 + 1)	x
13.	Mladá Boleslav	43 923		
14.	Most	67 691		
15.	Olomouc	100 168		x
16.	Opava	59 156	x (8)	
17.	Ostrava	309 098	x (23)	x
18.	Pardubice	88 559	x (8)	x
19.	Plzeň	163 392	x (10)	x
20.	Přerov	46 912		
21.	Teplice	51 046		
22.	Ústní n. L.	94 565	x (4)	x
23.	Zlín	78 122		x

UŽ VÍCE

Legenda:

	BRNO - STŘED		BRNO - SLATINA
	BRNO - ŽABOVŘESKY		BRNO - TUŘANY
	BRNO - KRÁLOVO POLE		BRNO - CHRVICE
	BRNO - SEVER		BRNO - BOSONOHY
	BRNO - ŽIDENICE		BRNO - ŽEBĚTÍN
	BRNO - ČERNOVICE		BRNO - IVANOVICE
	BRNO - JIH		BRNO - JEHNICE
	BRNO - BOHUNICE		BRNO - OŘEŠÍN
	BRNO - STARÝ LÍSKOVEC		BRNO - ÚTĚCHOV
	BRNO - NOVÝ LÍSKOVEC		
	BRNO - KOHOUTOVICE		
	BRNO - JUNDROV		
	BRNO - BYSTRC		
	BRNO - KNÍNIČKY		
	BRNO - KOMÍN		
	BRNO - MEDLÁNKY		
	BRNO - ŘEČKOVICE
A MOKRÁ HORA		
	BRNO - MALOMĚŘICE
A OBRÁNY		
	BRNO - VINOHRADY		
	BRNO - LÍŠEŇ		

 Liberec

ÚŘAD

CO DĚLAT, KDYŽ...

§ 130

Územně členěná statutární města upraví své vnitřní poměry ve věcech správy města statutem, který je vydáván formou obecně závazné vyhlášky obce. Ve statutu stanoví **zejména**

- a) výčet jednotlivých městských obvodů a městských částí a vymezení jejich území,
- b) pravomoc orgánů města na úseku samostatné a přenesené působnosti,
- c) pravomoc orgánů městských obvodů a městských částí na úseku samostatné a přenesené působnosti,
- d) vzájemnou součinnost mezi orgány města a orgány městských obvodů a městských částí,
- e) zdroje peněžních příjmů městských obvodů a městských částí a druhy výdajů v souvislosti s plněním úkolů v samostatné a přenesené působnosti,
- f) způsob projednání návrhů obecně závazných vyhlášek a nařízení města s městskými obvody a městskými částmi a způsob jejich zveřejňování v městských obvodech a městských částech,
- g) způsob projednání územně plánovací dokumentace města a programu rozvoje města s městskými obvody a městskými částmi,
- h) majetek města, který se svěřuje městským obvodům a městským částem, a rozsah oprávnění městských obvodů a městských částí při nakládání s tímto majetkem a při výkonu s tím souvisejících práv,
- i) rozsah oprávnění městských obvodů a městských částí zakládat, zřizovat a rušit právnické osoby a organizační složky,
- j) další záležitosti, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon.

Dvouúrovňová správa územně členěných statutárních měst

CENTRÁLNÍ ÚROVEŇ („STATUTÁRNÍ MĚSTO“)	MĚSTSKÁ ČÁST / MĚSTSKÝ OBVOD
<ul style="list-style-type: none">• Zastupitelstvo města (+ výbory, včetně finančního a kontrolního)• Rada města (+ komise)• Primátor, náměstci primátora• Magistrát (odbory a oddělení)• Tajemník magistrátu• Zvláštní orgány	<ul style="list-style-type: none">• Zastupitelstvo (+ výbory, včetně finančního a kontrolního)• Rada (+ komise)• Starosta, místostarostové• Úřad (odbory a oddělení)• Tajemník (pokud vykonávají agendu pověřených obecních úřadů)• Zvláštní orgány
	MĚSTSKÉ OBVODY / ČÁSTI
	<ul style="list-style-type: none">• Sněm / Sbor / Kolegium starostů (někdy)• VMČO Svazu měst a obcí

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

- na právní postavení se **nevztahuje ani zákon o obcích, ani zákon o krajích**
- **má nejbližší ke statutárním městům, ALE není výslovně statutárním městem**
- od r. 2000 speciální právní úprava (**z. č. 131/2000 Sb.**)
 - upravuje **postavení hl. m. Prahy jako HYBRIDU**
 - a) **hlavního města České republiky**
 - b) **kraje** (úst. z. č. 347/1997 Sb.) a
 - c) **obce**
 - + **postavení městských částí**

Charakteristiky Hl. m. Prahy

■ Odlišnosti od obcí a statutárních měst

- Sbírka právních předpisů hlavního města Prahy
- na MČ se člení ze zákona
(22 správních obvodů a 57 městských částí)
- nová obec odtržením od Prahy (500 obyvatel)

■ Odlišnosti (od krajů) v režimu hospodaření

- **stát** má právo při bezúplatném převodu či přechodu movitých věcí, práv a nemovitostí na hlavní město Prahu a při finanční spoluúčasti na pořízení takového majetku hlavním městem Prahou vyhradit si stanovení podmínek pro další hospodaření a nakládání s tímto majetkem
- hospodaření přezkoumává **MF** / auditor (město i části mohou požádat omimořádný přezkum během roku)

POSTAVENÍ PRAŽSKÝCH MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ

- **základem právního postavení zákon o Praze a statut (náležitosti v § 17)**
- **postavení MČ jiné než u MČ statutárních měst**
 - **v rozsahu stanoveném zákonem a Statutem mají právní subjektivitu (vlastnická způsobilost vztažena ale k Praze)**
 - **širší povinnosti projednávat s městskými částmi**
 - **nemohou vydávat OZV, o nařízení zákon nehovoří**

[5) Kraje]

Jaká je role regionální správy ve správních systémech

- Hmmmm
- Role jako mezičlánek ve správním systému
- Role jako VÚSC

Působnosti kraje

Samostatná	Přenesená
Hospodaření kraje	Výkon agendy krajských živnostenských úřadů atd.
Zřizování a zakládání PO	Vedení evidence odpadů, schvalování nakládání s nebezpečnými látkami, řízení prevence závažných havárií
Vydávání obecně závazných vyhlášek	Výkon dozoru nad zákonností ve st. správě obcí
Strategické plánování a územní rozvoj	Povolování zvláštního užívání silnic II. a III. třídy
Dopravní obslužnost	Odvolací řízení v první instanci, kontrola výkonu státní správy orgány obcí a metodická pomoc obcím, přezkoumání hospodaření obce
Koncepce cestovního ruchu	Výkon státní památkové péče v oblasti národních kulturních památek
Koncepce památkové péče	Výkon na úseku ochrany přírody, ovzduší a zemědělského půdního fondu
Střední školství	
Krajská zařízení a ústavy sociální péče	
Záchranné služby	
Koncepce odpadového hospodářství	
Ochrana přírody	

MUNI
ECON

PF

2021

LÁSKA

UKAZUJE

ČLOVĚKU CÍL

JEHO ŽIVOTA.

ROZUM UKAZUJE

PROSTŘEDKY, JAK JEJ

USKUTEČNIT.

TGM